

Utbildningsinspektion i Äsperödsskolan

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Äsperödsskolan	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Äsperödsskolan och besökt skolan den 2-4 oktober 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Äsperödsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolan intervjuades rektorerna, representanter för personal och elever i förskoleklass och årskurserna 1–9 samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i flertalet årskurser och verksamheten i förskoleklasserna. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns vid skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorerna har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Äsperödsskolan

Äsperödsskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	29
Grundskola	460

Källa: Skolans rektorer.

Äsperödsskolan ingår i område Öster-Söder. Verksamheten vid skolan omfattar förskoleklass, årskurserna 1–9 samt fyra avdelningar integrerad skolbarnsomsorg. Denna verksamhet bedöms i en särskild verksamhetsrapport. Ungefär tjugofem procent av eleverna har annat modersmål än svenska. Eleverna kommer huvudsakligen från bostadsområdet runt skolan. I årskurs 7 tar skolan även emot elever från skolan i Lane Ryr. Inför årskurs 7 kan eleverna välja att gå i skolans profilklasser i matematik, teknik och naturorienterande ämnen (MTN-klasser) eller att inte välja profil. MTN-klasserna rekryterar även elever från andra delar av kommunen samt från någon grannkommun. Skolan ingår i försöket med timplanelös skola. Vid skolan finns en liten förberedelseklass för elever med annat modersmål än svenska. Eleverna i förberedelseklassen tillhör också andra skolor inom Uddevalla kommun. Klasser i den obligatoriska sarskolan är lokalintegrerade i Äsperödsskolan. Sarskoleverksamheten bedöms i en särskild verksamhetsrapport.

Äsperödsskolan består av flera byggnader och byggdes 1967 – ursprungligen som en 7–9 skola för hela Uddevalla. Skolgården har under senare år utrustats med bättre lekmöjligheter för eleverna.

Läsåret 2007/08 är Äsperödsskolan organiserad i åtta pedagogiska arbetslag samt ett servicelag.

Bedömningar

Samlad bedömning

Äsperödsskolan måste bättre säkerställa att verksamheten utvecklas mot uppsatta mål. Det finns brister som skolan snarast måste åtgärda och viktiga förbättringsområden för skolan att arbeta vidare med. Resultaten vid skolan är de senaste två åren otillfredsställande låga. Uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat måste utvecklas. Det stöd, som ska ges till elever som riskerar att inte nå målen, måste nå alla i behov av särskilt stöd. Det är också viktigt att elevernas kännedom om de nationella målen för utbildningen ökar för att därigenom förbättra deras möjligheter till ansvar och inflytande över sin utbildning. Eleverna har ett visst inflytande över verksamheten i stort, representanter för eleverna har t.ex. deltagit i utformandet av skolans ordningsregler. Eleverna har också ett visst ansvar över sitt lärande. Skolan bör dock förbättra elevernas möjlighet att ta ansvar och inflytande.

Elevernas kunskapsutveckling i de tidigare årskurserna följs bara delvis upp. Skolan har inte heller någon samlad bild av elevernas kunskapsresultat i relation till de kunskapsmål som anges i läroplanen och kursplanerna. Detta bidrar till att det finns brister i såväl skolans kvalitetsarbete som i skolans kvalitetsredovisning.

Skolan måste snarast upprätta en arbetsplan, förbättra kvalitetsredovisningen och utveckla kvalitetsarbetet. Rektorerne bör således ta ett större ansvar för att verksamheten som helhet inriktas på de nationella målen.

Föräldrar och personal uppger att elever i behov av särskilt stöd inte får detta i tid och inte heller i tillräcklig omfattning. Inspektörerna bedömer att skolan inte ger tillräckliga förutsättningar för alla elever att nå målen i årskurs 9.

Eleverna uppger att de känner sig trygga i skolan. Dock kan särskolans elever ibland få obehagliga kommentarer. Föräldrar och personal uppger att en del elever har ett trist språkbruk. De arbetar gemensamt för att få en förändring till stånd. Äsperödsskolans likabehandlingsplan måste förbättras. I samband därmed bör skolan även intensifiera arbetet med normer och värden.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnittet 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolan gör inte någon systematisk utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 9 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitten 2.2 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Alla elever i behov av särskilda stödåtgärder ges inte sådant stöd (4 kap. 1 § skollagen och 5 kap. grundskoleförordningen).
- Elever i behov av studiehjälpen på sitt modersmål får inte det (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Skolan måste utveckla de skriftliga omdömen som ges för ämnen där eleven inte uppnått kursplanens mål (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Skolan saknar en arbetsplan (2 kap. 23 § grundskoleförordningen).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolan uppfyller inte förordningens krav på medverkan vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen (4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Elevens val erbjuds inte enligt bestämmelserna (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Skolan erbjuder inte språkval enligt bestämmelserna (2 kap. 17-18 §§ grundskoleförordningen).
- Skolan anordnar inte svenska som andraspråk i enlighet med grundskoleförordningen (2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser vid skolan inom följande områden.

- Skolan bör analysera måluppfyllelsen vid de nationella ämnesproven i årskurs 5 och vidta förbättringsåtgärder för en ökad måluppfyllelse.
- Skolan bör förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.

- Skolans arbete med individuella utvecklingsplaner bör förbättras när det gäller innehåll och kvalitet.
- Skolan bör genom individualisering förbättra arbetet med att stimulera och utmana eleverna till att använda hela sin förmåga.
- Skolan bör förbättra arbetet med att säkerställa en likvärdig och rättvis betygssättning.
- Skolan bör intensifiera arbetet med normer och värden.
- Skolan bör förbättra elevernas ansvar för och inflytande över såväl verksamheten i stort som det egna lärandet.
- Rektorerna bör ta ett större ansvar för det pedagogiska utvecklingsarbetet och för att verksamheten som helhet inriktas på de nationella målen.
- Skolans kvalitetsarbete bör förbättras.
- Skolan bör organisera undervisningen utifrån respektive lärares yrkeskompetens.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

Vid Äsperödsskolan samarbetar förskoleklasserna och årskurserna 1–2 bland annat under temaarbeten. Utifrån intervjuer och verksamhetsbesök bedömer inspektörerna att barnen i förskoleklasserna ges möjlighet till utveckling och lärande och en grund för fortsatt skolgång.

I Äsperödsskolan finns ett system för att diagnostisera och dokumentera elevernas kunskapsutveckling i ämnet svenska i årskurserna 1–6 samt i engelska och matematik i årskurs 5. Personal uppger vid intervjuer att det inte görs någon systematisk uppföljning i samtliga ämnen i årskurs 5. I skolans kvalitetsredovisning saknas bland annat uppgifter om skolans resultat med analyser och förslag till förbättringsåtgärder i relation till de kunskapsmål som anges i läroplanen och i kursplanerna. Se vidare om kvalitetssäkring och förbättringsarbete nedan. Inspektörerna bedömer att uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i årskurs 5 måste utvecklas till att omfatta samtliga ämnen.

Tabell 1: *Andel elever vid Äsperödsskolan samt andelen elever i kommunen (i procent), som har uppnått kravnivån i ämnena engelska, matematik och svenska i de nationella proven för årskurs 5, läsåren 2005/06 och 2006/07.*

	Engelska		Matematik		Svenska	
	2005/06	2006/07	2005/06	2006/07	2005/06	2006/07
Äsperödsskolan	81	91	67	64	48	56
Kommunen	89	83	81	71	84	68

Källa: Kommunens sammanställning av resultat från alla Uddevalla kommuns skolor vid de nationella ämnesproven för årskurs 5.

Inspektörerna noterar att elevernas resultat vid de nationella ämnesproven i matematik och svenska i årskurs 5 är låga. I engelska och svenska har dock andelen elever som nått godkänt resultat ökat något mellan åren. I matematik har däremot andelen elever som nått godkänt resultat minskat. Inspektörerna bedömer att skolan bör analysera måluppfyllelsen vid de nationella ämnesproven i årskurs 5 och vidta förbättringsåtgärder för en ökad måluppfyllelse.

Tabell 2: *Jämförelse mellan resultatmått för åren 2006–2007 för elever i årskurs 9.*

Resultatmått för elever i årskurs 9	Äsperöds-skolan		Kommunen		Riket	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Andel (procent) med fullständigt slutbetyg	64	64	74	75	76	76
Andel (procent) behöriga till gymnasieskolan	88	83	86	88	89	88
Meritvärde	192	187	199	198	206	206

Källa: Skolverkets officiella statistik.

Enligt Skolverkets officiella statistik lämnade 90 elever årskurs 9 vid Äsperödsskolan vårterminen 2006 och 101 elever vårterminen 2007. Tabell 2 visar att skolan båda åren når ett lägre meritvärde än riksgenomsnittet och att en mindre andel elever vid skolan än riksgenomsnittet har fullständigt slutbetyg. Däremot är andelen elever behöriga till gymnasieskolan nästan lika stor som riksgenomsnittet 2006 men lägre 2007. Enligt officiell statistik för 2006 saknade en stor andel elever slutbetyg i olika ämnen, bland annat 24 procent i historia, 16 procent i idrott och hälsa och i fysik samt 14 procent i kemi. 9 procent saknade betyg i engelska, 3 procent i matematik och 5 procent i svenska. Inspektörerna noterar också att meritvärdet och andelen behöriga till nationella program i gymnasieskolan sjunkit mellan 2006 och 2007.

I de nationella ämnesproven i årskurs 9 våren 2006 saknade enligt officiell statistik 4 procent av eleverna provbetyg i engelska, 29 procent i matematik och 6 procent i svenska. 52 procent av flickorna och 17 procent av pojkarna nådde inte målen i matematik. I slutbetyget saknade 2 procent av pojkarna och 7 procent av flickorna betyg i matematik. En hög andel av eleverna genomförde inte proven.

I de nationella ämnesproven i årskurs 9 år 2007 saknade enligt officiell statistik 30 procent av eleverna provbetyg i matematik, 36 procent av flickorna och 25 procent av pojkarna. 13 procent av eleverna saknade slutbetyg i matematik, 15 procent av pojkarna och 11 procent av flickorna.

Inspektörerna noterar den stora skillnaden mellan andelen elever som inte fått minst godkänt resultat på det nationella ämnesprovet i matematik och andelen elever som saknar slutbetyg i matematik. Inspektörerna vill, eftersom så få elever genomförde proven 2006, påminna skolan om att de nationella ämnesproven i årskurs 9 är obligatoriska. Det är heller inte acceptabelt att en så stor andel av eleverna som 36 procent lämnar grundskolan utan fullständigt slutbetyg. Vid kommunikering meddelar rektorn att alla resultat inte hade lämnats in, att korrigerade siffror nu har lämnats och nya rutiner för inlämning av resultat tagits fram.

Enligt läroplanen måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Rektorer och lärare har ett professionellt ansvar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Analyserna kan sedan läggas till grund för skolans kvalitetsarbete samt för arbetet med att ge stöd till elever. I skolans kvalitetsredovisning saknas som tidigare nämnts uppgifter om skolans resultat med analyser och förslag till förbättringsåtgärder i relation till de kunskapsmål som anges i läroplanen och i kurs-

planerna. Inspektörerna bedömer därför att skolan inte gör någon systematisk utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 9. Skolan bör även beakta skillnaden mellan flickors och pojkars kunskapsresultat för att finna orsaker och vidta åtgärder om så behövs och på så vis säkra likvärdigheten i betygssättningen.

Läroplanen föreskriver att skolan i sin information till eleverna och deras vårdnadshavare ska vara tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer, eftersom detta är en förutsättning för deras rätt till inflytande och påverkan. Eleverna i årskurserna 1–6 uppger att de inte känner till målen och att det inte finns några mål uppsatta i deras klassrum. Deras lärare säger att de vid föräldramöten inför de nationella ämnesproven i årskurs 5 informerar föräldrarna och lämnar över kursplaner. De äldre eleverna har vaga bilder av de mål de ska uppnå. Lärarna uppger att eleverna är medvetna om betygskriterierna och ”lokala uppnåendemål” i en del ämnen i årskurs 7, men att de inte är medvetna om mål att sträva mot. De säger att det är svårt att ”hålla målen vid liv” och har därför köpt in arbetsmaterialet ”Kunskapens träd”. För de äldre elevernas föräldrar håller skolan föräldramöten där man går igenom målen. Det är svårt att locka en del föräldrar till skolan. Skolan arbetar därför för att föräldrarna ska känna sig mer välkomna genom att inbjuda dem till olika former av möten. Intervjuer och lektionsbesök visar att det finns skillnader i elevernas kunskap om kursplanernas mål beroende på ämne och lärare. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen. Se vidare i avsnittet om normer och värden nedan.

Individanpassning och stöd

Läraren ska enligt grundskoleförordningen minst en gång per termin genomföra ett utvecklingssamtal med varje elev och dennes vårdnadshavare. I samtalet ska elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling behandlas. Vid samtalet ska läraren skriftligt i en individuell utvecklingsplan (IUP) sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Enligt personal och elever genomförs utvecklingssamtal med alla elever i Åsperödsskolan. De yngre eleverna känner dock dåligt till målen i sina IUP. De uppger att ”fröken har IUP:n i skolan”. För att eleverna ska nå sina IUP-mål delas klasserna en gång i veckan i mindre grupper för arbete under så kallade målpas. De yngre elevernas utvecklingsplaner handlar enligt personalen mest om engelska, matematik och svenska.

De exempel på IUP som inspektörerna tagit del av sammanfattar inte vilka insatser som behövs för att nå målen inom läroplanen och kursplanerna och är av varierande kvalitet. En del elever har mål som ”tycker det är kul med engelska”, ”läsa mycket hemma”, ”bli bättre på allt”, ”Att få en jämnare handstil” och ”behålla sina nuvarande VG”. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med individuella utvecklingsplaner bör förbättras när det gäller innehåll och kvalitet. Se vidare Skolverkets Allmänna råd Den individuella utvecklingsplanen och SKOLFS 2006:10 för senaste lydelse.

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas efter varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande. Läraren ska organisera arbetet så att varje elev utvecklas och stimuleras till att använda hela sin förmåga. Inspektörerna iakttar vid verksamhetsbesök att undervisningen i många fall inte är individuellt anpassad utan alla elever förväntas göra ”samma sak” under lektionerna. Elever med helt olika förutsättningar och behov undervisas på samma sätt och med

samma undervisningsmaterial. Individualiseringen varierar dock med ämne och lärare.

Eleverna uppger att de inför årskurs 8 väljer nivåer i ämnet matematik genom att välja mellan två matematikböcker med olika svårighetsgrad. Grön bok betyder att de högst kan få betyget Godkänt och röd bok att de kan få de två högre betygsstegen. Några elever säger att de kan byta nivå om de anser sig ha kommit i ”fel grupp”. Andra säger att det finns klasser där man inte får byta grupp. Personalen uppger att man i årskurs 8 har nivågrupperad undervisning. Det råder alltså olika uppfattningar om att eleverna kan byta nivå. Inspektörerna vill påminna om att skolan enligt kursplanen i matematik bland annat ”skall i sin undervisning i matematik sträva efter att eleven utvecklar intresse för matematik samt tilltro till det egna tänkandet och den egna förmågan att lära sig matematik och att använda matematik i olika situationer”. En uppdelning av eleverna utifrån kunskaps-/prestationsmässiga förutsättningar kan vara motiverad under en begränsad tid om det inte leder till för lågt ställda förväntningar på eleverna. Inspektörerna bedömer att skolan genom individualisering bör förbättra arbetet med att stimulera och utmana eleverna till att använda hela sin förmåga.

Från och med den 1 juli 2006 har införts förändringar i skolformsförordningarna avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram. Ansvar har tydliggjorts för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Rektorn ska se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Programmet ska omfatta elevens hela skolsituation.

Inspektörerna bedömer att de åtgärdsprogram som de tagit del av uppfyller förordningens krav om att beskriva elevens behov och hur dessa ska tillgodoses. Programmen omfattar elevens hela skolsituation.

Äsperödsskolan har inte någon nedskriven rutin för att identifiera elever i behov av särskilt stöd annat än i ämnet svenska. Men enligt de rutiner som finns för övergången mellan förskola och förskoleklass ska bland annat specialpedagogen medverka för att få kännedom om elever i behov av särskilt stöd. Skolan har även en PM för rutiner vid screening av de yngsta elevernas språkförståelse, språkliga medvetenhet och lässtandard. ”Elever som hamnar lågt” ska följas upp och åtgärder ska planeras. Inför de nationella ämnesproven i årskurs 5 ska lärarna sätta in förebyggande åtgärder. De elever som behöver fortsatt stöttning ska få det. Även de äldre elevernas lässtandard ska följas.

Enligt personalen och de äldre eleverna grupperas en del elever i årskurserna 6–9 om till den s.k. Oasen för att nå målen i årskurs 9. I skolans rutiner för inskrivning i Oasen ingår att elevens behov av stöd ska vara utrett. Åtgärdsprogram skrivs för dessa elever. För en del av eleverna kan anpassad studiegång förekomma som timplaneändring. I Oasen kan man få stöd i alla ämnen och varje elev har ett individuellt schema på en whiteboardtavla utanför lokalerna. Ingen elev går i Oasen på heltid. Oasens arbete röner stor uppskattning bland elever och föräldrar. Alla elever som vill eller behöver få stöd i Oasen kan dock inte få det.

På studiepass, som ligger schemalagda årskursvis, kan elever gå till olika lektionssalar för att arbeta med det som ska göras klart i olika ämnen. I en del klas-

ser är studiepassen enligt både elever och personal inte så effektiva. Studiepassen ger enligt lärarna mycket sällan stöd i praktisk/estetiska ämnen. Personal uppger att skolan har ”uppsamlingsheat” i årskurs 9. Rektorn talar om att elever som riskerar att inte nå målen inför årskurs 9 får ”lokala mål på G-nivå”, vilket innebär att allt eleverna producerar i skolan ska bidra till att de når betyget Godkänt. Arbetet är kopplat till Oasen. Med hjälp av gymnasieskolans individuella program erbjuder kommunen sommarskola efter årskurs 9 i ett av ämnena engelska, matematik respektive svenska för de elever som inte nått godkänt betyg i dessa ämnen.

Vid intervjuer framför föräldrar att elever i behov av särskilt stöd får detta alltför sent, i otillräcklig omfattning och enbart vid stora behov. Även personalen uppger att de yngre eleverna inte får tillräckligt mycket stöd trots att en del elever ibland får stöd i en liten grupp. Personal och föräldrar uppger också att eleverna inte heller får stöd i alla ämnen. Båda rektorerna instämmer i att eleverna inte får tillräckligt mycket stöd.

Inspektörerna noterar att skolan erbjuder flera olika former av stöd för elever som riskerar att inte nå målen. Att döma av den stora andelen elever utan fullständigt slutbetyg ges dock stöd för sent och inte i tillräcklig omfattning. Inspektörerna bedömer därför att samtliga elever i behov av särskilda stödåtgärder inte ges sådant stöd.

Enligt bestämmelserna ska en elev som behöver det få studiehandledning på sitt modersmål. Personal uppger att nyanlända elever inte får studiehandledning på modersmålet. Detta bekräftas också av rektorerna. Inspektörerna bedömer att skolan måste tillse att elever i behov av studiehandledning på modersmålet får sådan.

Bedömning och betygssättning

Enligt läroplanen ska läraren bland annat utifrån kursplanen allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling och vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper. För att utbildningens resultat ska vara möjliga att följa har ett avstämningsstillfälle, mål att uppnå, lagts in efter det femte skolåret i kursplanernas ämnen (med undantag av moderna språk). Den bedömning av resultaten som görs då ska användas som grund för att vid behov förändra arbetet.

Vid Äsperödsskolan uppger personalen i årskurserna 1–6 att de följer elevernas kunskapsutveckling genom att eleverna i halvklass, så kallade målpass, arbetar med sina IUP-mål och då mest i engelska, matematik och svenska. De gör uppföljning efter de nationella ämnesproven i årskurs 5, men betecknar inte denna uppföljning som systematisk. I årskurserna 7–9 uppger lärarna att eleverna har fått veta vilka betygskriterier som gäller i olika ämnen och att man gjort ”lokala uppnåendemål” för årskurs 7 i idrott och hälsa, engelska, matematik, teknik samt samhällsorienterande ämnen. De bedömer elevernas kunskapsutveckling genom teoriprov och genom att eleverna praktiskt får visa vad de kan, men även genom diagnoser t.ex. i matematik. Inför betygssättningen har bland annat lärarna i svenska förlöpande dialoger.

Eleverna uppger att deras beteende kan påverka betygen och att någon lärare tillstått att han/hon satt fel betyg. Eleverna uppger också att de får betyg på prov, i årskurs 7 även på läxförhör och recensioner. Enligt läroplanen uttrycker betyget i vad mån den enskilda eleven har uppnått de mål som uttrycks i kurs-

planen för respektive ämne eller ämnesblock. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att betyg i grundskolan ska sättas först i årskurs 8 vid höstterminens slut samt att betyg inte ska baseras på enskilda prov eller uppgifter utan gälla för hela ämnet.

Personalen uppger att de haft några utbildningsdagar i bedömning och betygssättning bland annat en föreläsningsdag och något tillfälle tillsammans med en annan skola i området. En del lärare har i ämnesgrupper träffat andra lärare i kommunen för samtal om bedömning och betyg. Interna bedömnings- och betygssättningsdiskussioner förekommer inte i någon större omfattning vid Äsperödsskolan bland annat på grund av uppgiven tidsbrist. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra arbetet med att säkerställa en likvärdig och rättvis betygssättning.

Om en elev inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret ska betyg inte sättas i ämnet. I dessa fall ska ett skriftligt omdöme ges. Det skriftliga omdömet ska beskriva elevens kunskapsutveckling och innehålla information om vilka mål som har uppnåtts under grundskoletiden. Av omdömet kan också framgå de stödåtgärder som satts in. Det blir en viktig information för mottagande personal i gymnasieskolan, så att eleven så snart som möjligt kan få det kompletterande stöd som behövs. De skriftliga omdömen som inspektörerna tar del av redovisar inte vilka mål eleven uppnått och har knapphändig information om insatta åtgärder. Inspektörerna bedömer att skolan måste utveckla de skriftliga omdömen som ges för ämnen där eleven inte uppnått kursplanens mål. Se vidare Skolverkets Allmänna råd och kommentarer Likvärdig bedömning och betygssättning.

Normer och värden

Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen. Vid inspektionsbesöket i Äsperödsskolan noterar inspektörerna att det är lugnt i korridorer och allmänna utrymmen. Inspektörerna iakttar att yngre och äldre elever samsas väl och att det inte förekommer några bråk mellan elever. Vid verksamhetsbesök upplever inspektörerna att det är arbetsro under de flesta lektioner, men även att det råder stor oro under en del lektioner. Inspektörerna noterar likaså att en del elever har ett oacceptabelt språkbruk. Enligt både lärare och föräldrar är elevernas språkbruk alltför ofta trist och hårt. De arbetar gemensamt för att förbättra elevernas språk. Särskolans elever uppger att de får kommentarer när de passerar genom korridorerna och att elever kan flytta sig då särskoleeleverna slår sig ner på samma bänk. Enligt särskolans personal förekommer inte något samarbete mellan grundskolan och särskolan vid Äsperödsskolan. Yngre elever i Äsperödsskolan säger sig bli retade av ”vissa stora” elever. Ändå säger eleverna i Äsperödsskolan att de känner sig trygga i skolan. En del yngre anser att ”de stora eleverna är snälla”. I teknikämnet pågår ett av eleverna mycket uppskattat temaarbete där elever i årskurs 8 arbetar tillsammans med elever i årskurs 3, vilket kan bidra till de yngre elevernas upplevelse av trygghet. Eleverna säger att man i klassen pratar om hur man ska vara mot varandra och att de vuxna i de allra flesta fall ingriper om bråk ändå skulle inträffa. Vid skolan finns en antimobbningsgrupp, kamratstödjare och en trygghetsgrupp. Vilka som ingår i dessa framgår av anslagna foton. En del elever i årskurs 8 säger att de har ”livskunskap” ibland. Skolan förbereder området livskunskap genom kompetensutveckling för personalrepresentanter och har tagit fram en handlingsplan ur ett ämnesövergripande

perspektiv. Representanter för personalen deltar även i en utbildning i mångfaldsarbete. Inspektörerna bedömer att det pågår ett arbete med normer och värden vid Åsperödsskolan, men att skolan bör intensifiera arbetet.

Enligt lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar.

I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten.

I området Öster-Söder har ett gemensamt underlag tagits fram som stöd vid framtagandet av likabehandlingsplanen i respektive skola. Vid Åsperödsskolan har skolans personal därefter tagit fram en likabehandlingsplan. Inför arbetet med planen sändes enkäter ut till föräldrarna. De yngre eleverna uppger att de som sitter i elevrådet känner till planen och att kamratstödarna berättat om den. De äldre eleverna säger att lärarna har gjort planen och berättat om den. Planen för läsåret 2006/2007 innehåller en nulägesanalys/kartläggning av verksamheten, mål för året samt tidsplan för vad man ska påbörja och/eller genomföra under året. Enligt inspektörernas bedömning kan dock Åsperödsskolans likabehandlingsplan inte anses motsvara en sådan likabehandlingsplan som lagen kräver då den bland annat inte innehåller rutiner för akuta åtgärder vid situationer av kränkande behandling, rutiner för uppföljande insatser och för hur händelser och åtgärder ska dokumenteras. Eleverna har inte heller medverkat vid upprättandet. Enligt rektorn ingår fritidshemmet i likabehandlingsplanen tillsammans med skolan. Se vidare Skolverkets allmänna råd och kommentarer För arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2007:7). Se vidare kommunrapporten.

Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att det fr.o.m. den 1 juli 2006 införts förändringar i skolformsförordningarna när det gäller ordningsregler i skolan. Rektorn har ansvar för att det finns ordningsregler för varje skola och att ordningsreglerna utarbetas och följs upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Det är viktigt att alla känner sig involverade i arbetet med att utforma dessa ordningsregler, så att alla kan känna sig solidariska med de överenskommelser som görs. Vid Åsperödsskolan finns två uppsättningar av ordningsregler en för F-6 och en för 7-9. De flesta regler är gemensamma, några är åldersanpassade. Eleverna uppger att de känner till reglerna och att de varit med och tagit fram dem. Även föräldrar uppger att de varit med i arbetet med regler för skolan. Reglerna finns uppsatta på många ställen i skolan. Inspektörerna bedömer att skolan involverat representanter för eleverna och deras vårdnadshavare i utarbetandet av skolans ordningsregler.

I skollagen och i läroplanen betonas betydelsen av elevernas ansvar och inflytande i skolan. Rätten till inflytande och ansvar gäller både undervisningens utformning och innehåll och förhållandena i skolan. Enligt läroplanen ska alla elever ges ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll i takt med stigande ålder och mognad.

I Äsperödsskolan finns klassråd och elevråd. Klasserna lämnar förslag till elevrådsmötena. Förslagen handlar mest om förbättringar av den fysiska miljön såsom redskap för utelek eller gräs på fotbollsplanen. Eleverna uppger att klassråden förekommer oregelbundet. De äldre eleverna uppger att deras förslag alltför sällan blir antagna av de vuxna. Elevrådet har gjort en plan för vilka förbättringar de önskar under läsåret.

När det gäller undervisningens innehåll och utformning uppger de yngre eleverna att de ibland får bestämma vad de ska göra under idrottslektioner. I slöjden får man också bestämma efter det att man gjort klart det som alla ska ha gjort. Lärarna berättar att de försöker vara lyhörda för elevernas önskemål och att eleverna i årskurs 1 får olika alternativ att välja mellan. De äldre eleverna uppger att de tar upp undervisningens utformning och innehåll med sina lärare och att flera lärare lyssnar på deras önskemål, men inte alla. I några ämnen får de utvärdera undervisningen vid terminens slut. Lärarna uppger att sådan utvärdering kan medverka till elevernas möjlighet att påverka samt att de är medvetna om att de styr det mesta av undervisningen och att de har som mål att få eleverna att förstå vad de kan påverka. Vid klassrumsbesök hos de yngre eleverna ser inspektörerna flera exempel på lärarstyrd undervisning, där eleverna förväntas lyssna uppmärksam under stor del av lektionen eller följa lärarens upplägg i detalj. Även bland de äldre eleverna förekommer mycket lärarstyrd undervisning. Inspektörerna bedömer att elevernas inflytande över sitt lärande varierar med ämne och lärare och att skolan bör förbättra elevernas möjligheter att ansvar för och inflytande över såväl verksamheten i stort som det egna lärandet.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

I Uddevalla kommun finns vid inspektionsbesöken tre geografiska områden med förskoleverksamhet, grundskola och skolbarnsomsorg. För varje område finns det en områdeschef som är chef för samtliga rektorer inom området. Områdeschef och skolledare bildar en ledningsgrupp, som träffas regelbundet för att diskutera och planera t.ex. ekonomi, kompetensutveckling för personalen och gemensamma utvecklingsfrågor. Vid träffarna lämnas också information från förvaltningschefen.

Staten har tilldelat rektorn en nyckelfunktion för utbildningens planering, genomförande och resultat. Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare och chef för personalen i skolan ett övergripande ansvar för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. I rektorns ansvar ingår också enligt grundskoleförordningen att en lokal arbetsplan upprättas. Vid Äsperödsskolan finns det två rektorer. Den ena rektorn har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Rektorerna vid Äsperödsskolan har inte låtit upprätta någon nedskriven lokal arbetsplan för skolan. Inspektörerna bedömer att rektorerna måste se till att en lokal arbetsplan upprättas för skolan.

Skolan har två rektorer varav den ena ansvarar för verksamheten i förskoleklass, årskurserna 1–6 samt skolbarnsomsorg och den andra för årskurserna 7–9.

Rektorn för de yngre eleverna anställdes som rektor 2006 och rektorn för de äldre eleverna 2003.

Rektorerna träffar gemensamt skolans samtliga arbetslagsledare en gång per vecka. Vid mötena tar man enligt lagledarna del av information, diskuterar skolans organisation och tjänstefördelning, temaarbete, hemsida, biblioteksfrågor etc. Enligt rektorerna har lagledarna i sitt uppdrag att vara kommunikationslänk mellan dem och arbetslagen. De ska också ställa upp dagordning, prioritera mötesfrågor och genomföra arbetslagsmötena.

Bland personalen anses rektorerna vara engagerade i elevvårdsarbetet men om deras förtrogenhet med verksamheten och om det pedagogiska ledarskapet råder det delade meningar. Utbildningsinspektionen visar på brister avseende områden som rektorn ansvarar för enligt de nationella styrdokumentet och på förbättringsområden där den pedagogiska ledningen har avgörande betydelse för hur långt skolan kommit och hur långt skolan kan utvecklas vidare för att säkerställa en likvärdig skola för alla elever. Exempel på sådana områden är elevers rätt till särskilt stöd, att stödet är begränsat till vissa ämnen, att skolan saknar arbetsplan och att skolan saknar en sådan kunskap om elevernas kunskapsresultat i alla ämnen att ett systematiskt kvalitetsarbete blir svårt att bedriva. Inspektörerna bedömer att rektorerna bör ta ett större ansvar för det pedagogiska utvecklingsarbetet och för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Kvalitetsarbete

Skolans verksamhet ska enligt läroplanen utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Utvecklingsarbetet ska ske i aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med elevernas vårdnadshavare och det omgivande samhället.

Rektorn ska enligt styrdokumentet tillse att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Detta kräver i sin tur att nya metoder prövas och utvecklas. I Äsperödsskolan följer man enligt personalen upp elevernas resultat i de nationella ämnesproven i årskurs 5 och 9. En systematisk uppföljning gentemot läroplanens mål eller målen i alla kursplanernas ämnen görs dock inte. Vid slutet av höst- respektive vårterminen tas kvalitetsarbetet upp i form av terminsredovisningar och utvärderingar av den egna skolans mål t.ex. möten mellan barn och vuxna, struktur och tidsanvändning.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Skolans kvalitetsredovisning ska utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Arbetet med kvalitetsredovisningen ska främja skolans kvalitetsarbete.

I Äsperödsskolans verksamhetsberättelse/kvalitetsredovisning behandlas skolan och i viss mån skolbarnsomsorgen. Verksamhetens förutsättningar och arbetet i verksamheten för att nå uppsatta mål inom flera väsentliga områden redovisas i enlighet med bestämmelserna. Kvalitetsredovisningen utgår delvis från

kommunens skolplan och behandlar bland annat lärande i stödjande kulturer samt inflytande och delaktighet.

Inspektörerna bedömer att det är svårt att genom kvalitetsredovisningen få en uppfattning om verksamhetens måluppfyllelse. Det saknas t.ex. uppgifter om skolans resultat med analyser och förslag till förbättringsåtgärder. Enligt personalen finns inte heller arbetslagens arbete med i kvalitetsredovisningen, som då riskerar att inte bli ett redskap för utveckling av skolan. Det finns anledning för skolan att diskutera hur kvalitetsredovisningen ska utvecklas för att vara ett stöd i det lokala kvalitetsarbetet. Vidare har eleverna inte medverkat vid upprättandet av skolans kvalitetsredovisning och deras vårdnadshavare har inte givits möjlighet att delta i arbetet.

Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisningar inte uppfyller förordningens krav. Vidare bedömer inspektörerna att skolan måste tillse att eleverna medverkar i arbetet med skolans kvalitetsredovisning. Se vidare i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning.

Inspektörerna vill påminna skolan om att det i förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. har införts en ny paragraf (3 a §) som innebär att en skolas kvalitetsredovisning även ska innehålla en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan.

Tillgång till likvärdig utbildning

Enligt grundskoleförordningen ska eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen har som syfte att elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen ska fördjupas och breddas. Den ska också till innehåll och inriktning vara förenlig med målen i den kursplan eller de kursplaner som finns för det ämne eller de ämnen som utgör elevens val.

I Äsperödsskolan uppger yngre elever att de i årskurserna 4–6 kan få välja mellan olika ämnen i elevens val. De väljer för en termin i taget. Enligt personalen ”ligger man för tillfället lågt” med elevens val i årskurs 4 och 6, men i årskurs 5 får eleverna välja inom klassen och rösta fram vilket ämne som ska bli elevens val. Vid inspektionsbesöket har eleverna ”Drama” och ”Skogen”. Inspektörerna noterar att elevens val inte finns med på elevernas schema i årskurserna 4–6, att eleverna i årskurs 4 och 6 inte har elevens val och att eleverna i årskurs 5 inte ges möjlighet att välja den fördjupning och breddning i ett eller flera ämnen som förordningen kräver.

Elever i årskurserna 7–9 uppger att elevens val inte finns för dem eller åtminstone i mycket begränsad omfattning, eftersom tiden används för studiepass. Under studiepassen kan eleverna få stöd eller arbeta med sådant som de bör göra klart. Personalen uppger också att elevens val är studiepass, där eleverna får stöd. Rektorn uppger att eleverna själva ska se efter vad de behöver stöd i och sedan få hjälp av de på studiepassen schemalagda lärarna. De elever som inför årskurs 7 väljer skolans profilklass, matematik, naturorienterade ämnen och teknik (MTN-klass) arbetar enligt rektorn med matematik och naturorienterade ämnen på tid för elevens val. Valet av profil gäller för tre år. Inspektörerna vill påpeka att det inför elevernas val av profil är av vikt att skolan tydligt informerar eleverna och deras vårdnadshavare om att tiden för en del av profilämnena tas från elevens val.

Inspektörerna bedömer att eleverna vid Äsperödsskolan - med undantag för eleverna i profilklass - inte får del av elevens val i enlighet med författningstexten.

Enligt grundskoleförordningen ska som språkval erbjudas minst två av språken franska, spanska och tyska. Dessutom ska kommunen erbjuda bland annat svenska för elever som i övrigt får undervisning i svenska och engelska eller teckenspråk. Alla elever i årskurs 6 prövar att under början av höstterminen i perioder läsa franska, spanska och tyska. Efter vecka 44 börjar de läsa det av dessa språk som de valt. Eleverna erbjuds inte svenska, engelska eller teckenspråk som språkval. Några elever läser ändå svenska/engelska, i huvudsak för att de inte förväntas nå målen i dessa ämnen, alltså som stöd. Inspektörerna bedömer att skolan måste erbjuda språkval enligt bestämmelserna.

Enligt grundskoleförordningen ska svenska som andraspråk om det behövs anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål. Undervisningen i svenska som andraspråk ska anordnas i stället för undervisning i svenska. I Äsperödsskolan finns ett antal elever i årskurs 1 som inte får undervisning i svenska som andraspråk trots att de har ett annat modersmål än svenska och trots att de har tydliga svårigheter med det svenska språket. Skolans planering är enligt rektorn att eleverna ska få svenska som andraspråk först i årskurs 2 därför att det i årskurs 1 är flera vuxna personer inblandade i elevernas undervisning. Rektorn uppger vid kommunikering att eleverna i årskurs 1 nu har undervisning i svenska som andraspråk.

Inspektörerna har tagit del av skriftliga omdömen då elever inte erhållit slutbetyg av vilka det framgår att Äsperödsskolan betraktar ämnet svenska som andraspråk som en stödåtgärd. Inspektörerna bedömer att skolan måste anordna svenska som andraspråk från skolstart i årskurs 1 för elever som behöver det och att skolan måste erbjuda svenska som andraspråk som eget ämne och inte som stödåtgärd i ämnet svenska. Elever som behöver stöd i svenska som andraspråk ska ges det i detta ämne.

Resurser

Enligt skollagen är kommuner skyldiga att för undervisningen använda lärare som har utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Kommunen får göra undantag endast om lärare med sådan utbildning inte finns att tillgå eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna. Den pedagogiska personalen vid Äsperödsskolan är i huvudsak utbildad för den undervisning de bedriver. Trots att lärare med rätt ämneskompetens finns att tillgå vid skolan finns det dock lärare som undervisar i ämnen där de saknar föreskriven ämneskompetens. Inspektörerna bedömer att skolan bör organisera undervisningen utifrån respektive lärares ämneskompetens.

Inspektörerna bedömer att eleverna vid Äsperödsskolan har tillgång till böcker, skrivmaterial och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning och för att nå målen. Skolan har ett nyrenoverat bibliotek och en tjänst som bibliotekarie på 50 procent. För elever med annat modersmål än svenska finns litteratur på elevernas modersmål.

Datum	Ort
2008-05-08	Göteborg

Birgit Persson
Eva Wallentin